

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

246

Polityka ekonomiczna

pod redakcją

Jerzego Sokołowskiego

Michała Sosnowskiego

Arkadiusza Żabińskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Beata Filipiak, Kazimierz Krupa, Andrzej Miszczuk,
Krystyna Piotrowska-Marczak, Marzanna Poniatowicz,
Grażyna Wolska, Urszula Zagóra-Jonszta

Redakcja wydawnicza: Joanna Szynal, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-209-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – jej uwarunkowania i ewaluacja	13
Piotr Adamczyk: Wykorzystanie rekomendacji w procesie inwestowania na rynku akcji	24
Agata Balińska: Jakość jako determinanta konkurencyjności agroturystyki	34
Przemysław Borkowski: Rola studium wykonalności w ocenie ryzyka projektu infrastrukturalnego	43
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Wybrane zagadnienia gospodarowania nieruchomościami w procesie rozwoju zrównoważonego	53
Paulina Filip: Franczyza jako system współpracy i finansowania przedsiębiorstw	65
Małgorzata Fronczek: Znaczenie Rosji jako partnera handlowego Polski w latach 1995-2010	76
Marcin Gospodarowicz: Analiza stanu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w Polsce w latach 2006-2010	86
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prognoza rozwoju sieci bankomatów w Polsce	96
Anna Grabowska: Inwestycje na rynku sztuki jako narzędzie dywersyfikacji portfela inwestycyjnego w dobie kryzysów na rynkach finansowych..	106
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna jako element dynamizowania i ochrony polskiego rolnictwa	115
Renata Grochowska: Budżet unijny jako gra interesów państw członkowskich na przykładzie Wspólnej Polityki Rolnej	125
Marcin Jurewicz: Decentralizacja systemu niemieckich izb handlowo-przemysłowych	134
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna a zmiany w funkcjonowaniu sektora produkcji pierwotnej w Polsce	142
Lidia Kaliszczak: Przesłanki i przejawy kształtowania klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości na poziomie lokalnym	150
Renata Karkowska: Ryzyko systemowe – teoria i analiza przyczyn	160
Joanna Kenc: Efekty współpracy głównych miast województwa dolnośląskiego z ich miastami partnerskimi	170
Ewa Kołoszyz: Instrumenty zarządzania ryzykiem w rolnictwie po reformie Wspólnej Polityki Rolnej	179
Dorota Komorowska: Efektywność gospodarowania wybranych typów gospodarstw ekologicznych i konwencjonalnych	188

Elwira Leśna-Wierszolowicz: Problemy systemu zabezpieczenia emerytalnego w Polsce w kontekście skarg kierowanych do rzecznika ubezpieczonych w latach 2008-2011.....	199
Janusz Majewski: Pszczelarstwo w Polsce – wybrane problemy ekonomiczne.....	209
Dominika Malchar-Michalska: Rozwój polskiego rolnictwa w perspektywie roku 2030	219
Grażyna Mańczak: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a gospodarka Polski.....	229
Natalia Mańkowska: E-administracja a zdolność konkurencyjna gospodarki	240
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Sałek-Imińska, Monika Zajkowska: Restrukturyzacja jako sposób przeprowadzania zmian organizacyjnych na przykładzie Energa-Operator SA.....	250
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Problematyka wielkoobszarowych gospodarstw rolnych w ustawodawstwie polskim	260
Danuta Miłaszewicz: Postępy w realizacji zrównoważonego rozwoju jako kryterium oceny polityki ekonomicznej	270
Andrzej Miszczuk: Społeczno-ekonomiczne powiązania transgraniczne regionu peryferyjnego (na przykładzie Polski Wschodniej)	280
Bartłomiej Moszoro: Znaczenie innowacyjności przedsiębiorstw w strategii zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie regionalnym	291
Janusz Myszczyżyn: Przesłanki i ekonomiczne konsekwencje polityki protekcyjnej na przykładzie „unii żyta i żelaza”.....	300
Magdalena Olczyk: Zmiany strukturalne a konkurencyjność polskiego przemysłu	311
Artur Ostromęcki, Dariusz Zajac, Andrzej Mantaj: Wpływ zmian wybranych czynników produkcji na towarowość i strategię rozwoju gospodarstw rolnych	322
Mieczysław Piechnik: Aspekty infrastruktury regionalnej i jej wpływ na rozwój turystyki w makroregionie Polski Wschodniej w latach 2000-2010.....	333
Zbigniew Piepiora: Aktywna polityka przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie zachodniopomorskim – aspekty finansowe	345
Wojciech Piontek: Implikacje teorii wyboru publicznego dla budowy gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej.....	361
Zdzisław W. Puślecki: Zmiany we wzajemnych zależnościach w polityce rolnej między WTO i Unią Europejską.....	371
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Koncepcja CSR w aspekcie pracowników na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu z województwa mazowieckiego.....	381
Józef Rudnicki: Czy podział akcji maksymalizuje bogactwo akcjonariuszy?	391

Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efektywność publicznych uczelni technicznych w Polsce w latach 2007-2009	403
Iwona Salejko-Szyszczyk: Ewolucja barier prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w Polsce	413
Anna Sieczko, Iлона Wyszyńska: Jakość usług w przedsiębiorstwie społecznym na przykładzie fundacji dzieciom „Zdążyć z Pomocą”	423
Magdalena Kinga Stawicka: Specjalne strefy ekonomiczne w Unii Europejskiej.....	434
Piotr Szajner: Wpływ reformy regulacji rynku cukru w UE na efektywność polskiego przemysłu cukrowniczego	444
Iwona Szczepaniak: Ocena poziomu samowystarczalności żywnościowej Polski w warunkach integracji i globalizacji gospodarczej	454
Piotr Szkudlarek: Polityka regionalna państwa w aspekcie budowy infrastruktury szerokopasmowej na przykładzie Polski Wschodniej.....	465
Paweł Szudra: Bariery lokalizacji małych przedsiębiorstw handlowych i usługowych.....	474
Agnieszka Ścianowska: Wpływ inwestycji współfinansowanych ze środków funduszu spójności na kształtowanie cen przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.....	484
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Ewolucja aktywności innowacyjnej z perspektywy wielkości przedsiębiorstw w systemach regionalnych Polski.....	494
Marek Wigier: Efekty realizacji WPR w Polsce – doświadczenia i wyzwania w perspektywie do 2020 roku	504
Krzysztof Wiktorowski: Polityki i strategie rozwoju na tle systemu zarządzania rozwojem Polski.....	514
Tomasz Wojewodziec: Recesywne zachowania gospodarstw rolniczych prowadzonych przez przedsiębiorców ubezpieczonych w KRUS.....	523
Grażyna Wolska: Infrastruktura pocztowa w Polsce. Wybrane problemy badawcze	532
Agata Wójcik: Koszty i dochodowość polskich gospodarstw mlecznych należących do europejskiego stowarzyszenia producentów mleka w 2010 r.	542
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej PGE – Polskiej Grupy Energetycznej SA.....	552
Józef Stanisław Zegar: Konkurencyjność ekonomiczna <i>versus</i> konkurencyjność społeczna w rolnictwie.....	563

Summaries

Franciszek Adamczuk: New development strategy for Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – conditions and its evaluation.....	23
Piotr Adamczyk: Using the recommendations in investing process on the share market.....	33
Agata Balińska: Quality as a determinant of the competitiveness of rural tourism.....	42
Przemysław Borkowski: Feasibility study in the assessment of infrastructure project risk.....	52
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Selected aspects of property management in sustainable development process.....	64
Paulina Filip: Franchising as a system of cooperation and financing of enterprises.....	75
Małgorzata Fronczek: The significance of Russia as Polish partner in foreign trade in years 1995-2010.....	85
Marcin Gospodarowicz: The analysis of enterprise development in rural areas in Poland in the years 2006-2010.....	95
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prediction of ATM network development in Poland.....	105
Anna Grabowska: Investments in the market of art as a way for the diversification of the investment portfolio in times of crises on the financial markets.....	114
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Common agricultural policy as an element of actuating and protecting Polish agriculture.....	124
Renata Grochowska: European budget as a business game of Member States based on the Common Agricultural Policy's example.....	133
Marcin Jurewicz: Decentralization of the system of German chambers of commerce.....	141
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: The Common Agricultural Policy and the changes in functioning of the original production's sector in Poland.....	149
Lidia Kaliszczak: Premises and manifestations of shaping the climate encouraging local entrepreneurship.....	159
Renata Karkowska: Systemic risk – theory and analysis of reasons.....	169
Joanna Kenc: The effects of town twinning cooperation of the main cities of Lower Silesia Voivodeship.....	178
Ewa Kołoszycz: Risk management tools in agriculture after the reform of the CAP.....	187
Dorota Komorowska: Management efficiency of the selected types of organic and conventional farms.....	198

Elwira Leśna-Wierszółowicz: Problems of the protection of pension system in Poland in the context of complaints referring to the Insurance Ombudsman between 2008 and 2011	208
Janusz Majewski: Beekeeping in Poland – selected economic problems.....	218
Dominika Malchar-Michalska: The development of Polish agricultural sector in the perspective of the year 2030	228
Grażyna Mańczak: Foreign direct investments and Polish economy	239
Natalia Mańkowska: E-government and competitive ability of the economy	249
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Salek-Imińska, Monika Zajkowska: Restructuring as a form of implementation of organizational changes on the basis of Energa-Operator SA	259
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Issues of multi-territorial farms in Polish legislation	269
Danuta Miłaszewicz: Progress towards sustainable development as a criterion of economic evaluations	279
Andrzej Miszczuk: Socio-economic transborder links of peripheral region (on the example of eastern Poland).....	290
Bartłomiej Moszoro: The importance of innovation of enterprises in the strategy of economic change management at the regional level	299
Janusz Myszczyzyn: Reasons and economic consequences of protectionist policy on the example of the “union of rye and iron”	310
Magdalena Olczyk: Structural changes and competitiveness in the Polish industry	321
Artur Ostromecki, Dariusz Zając, Andrzej Mantaj: Influence of change of chosen factors of production on the marketability and strategies of development of agricultural holdings	332
Mieczysław Piechnik: Aspects of regional infrastructure and its impact on the development of tourism in the macroregion of eastern Poland in the years 2000-2010.....	344
Zbigniew Piepiora: Active policy of natural disasters prevention in West Pomeranian Voivodeship – financial aspects	360
Wojciech Piontek: Implications of the public good theory for the creation of low carbon and resource-efficient economy.....	369
Zdzisław W. Puślecki: Changes in mutual interdependence between the WTO and the European Union in the agricultural policy	380
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Concept of CSR in the aspect of employees on the example of agribusiness enterprises from Mazowieckie Voivodeship.....	390
Józef Rudnicki: Do stock splits maximize shareholders’ wealth?.....	402
Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efficiency of public technical universities in Poland in 2007-2009.....	412

Iwona Salejko-Szyszcak: The evolution of the privatization barriers of public enterprises in Poland.....	422
Anna Sieczko, Iłona Wyszynska: Quality of services delivered by non-government organisations based on an example of charity for children „Zdążyć z Pomocą”	433
Magdalena Kinga Stawicka: Special economic zones in the European Union	443
Piotr Szajner: Impact of the EU sugar market reform on the efficiency of Polish sugar industry	453
Iwona Szczepaniak: Assessment of the level of food self-sufficiency of Poland in the conditions of economic integration and globalization.....	464
Piotr Szkudlarek: Regional policy of the state in the context of construction of broadband infrastructure on the example of eastern Poland.....	473
Paweł Szudra: Barriers of location of small trading and service companies .	483
Agnieszka Ścianowska: The influence of the investments cofinanced from the Coherency Fund sources on the price policy of water-sewage companies	493
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Evolution of innovative activity from the perspective of size of companies in regional systems in Poland .	503
Marek Wigier: Effects of the CAP in Poland – experiences and challenges in the perspective to 2020	513
Krzysztof Wiktorowski: Development policies and strategies against the background of the system of development management of Poland.....	522
Tomasz Wojewodziec: Recessive behaviors of farms run by entrepreneurs insured by KRUS.....	531
Grażyna Wolska: Postal infrastructure in Poland. Selected research problems.....	541
Agata Wójcik: Costs and profitability of Polish dairy farms belonging to the European Dairy Farmers in 2010.....	551
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analysis of economic and financial situation of PGE SA	562
Józef Stanisław Zegar: Economic competitiveness versus social competitiveness in agriculture.....	573

Natalia Mańkowska

Akademia Morska w Gdyni

E-ADMINISTRACJA A ZDOLNOŚĆ KONKURENCYJNA GOSPODARKI

Streszczenie: Przedmiotem rozważań niniejszej publikacji jest problematyka dotycząca zależności między elektroniczną administracją a konkurencyjnością gospodarki. Celem jest ukazanie roli organizacji sektora publicznego, które świadcząc usługi drogą elektroniczną, mogą wpływać na poprawę produktywności gospodarki, a tym samym kształtować zdolność konkurencyjną państwa. Kluczowy aspekt w tym zakresie stanowi analiza zależności między omawianymi usługami a czynnikami kształtującymi zdolność konkurencyjną gospodarki na płaszczyźnie międzynarodowej.

Słowa kluczowe: elektroniczna administracja, sektor publiczny, produktywność, międzynarodowa konkurencyjność gospodarki.

1. Wstęp

Współcześnie jednym z wyznaczników zaawansowania gospodarki w nowoczesnej i oczekiwanej formie – gospodarki opartej na wiedzy – jest zastosowanie w niej technologii informacyjnych i komunikacyjnych (*Information and Communication Technologies* – ICT). Zgodnie z dyrektywami Unii Europejskiej oraz polskimi odpowiednikami tych dokumentów ważną kwestię stanowi rozwój społeczeństwa informacyjnego, który jest realizowany m.in. przez zaadaptowanie ICT w administracji publicznej. Z połączenia koncepcji państwa odgrywającego służebną rolę wobec obywateli oraz koncepcji społeczeństwa informacyjnego wynika, że zadaniem sektora publicznego jest stwarzanie warunków dla swobodnego i nieograniczonego przepływu informacji¹. Powinien on dotyczyć jednakowo wszystkich obywateli i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terytorium danego kraju. Procesy wdrażania ICT są jednym z narzędzi przemiany i odnowy organizacji tworzących sektor publiczny². Jednocześnie rozwój e-administracji w zakresie wyko-

¹ Z. Stempnakowski, *Administracja elektroniczna*, [w:] *Spółczesność informacyjne – problemy rozwoju*, red. A. Szewczyk, Difin, Warszawa 2007, s. 49.

² M. Sakowicz, *Zastosowanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w rządzeniu i zarządzaniu administracją publiczną*, [w:] *Administracja publiczna na progu XXI wieku. Wyzwania i oczekiwania*, red. J. Osiński, Oficyna Wyd. SGH, Warszawa, 2008, s. 77.

rzystywania nowoczesnych technologii może świadczyć o zwiększaniu efektywności i poprawie produktywności gospodarki państwa. W związku z tym ocenia się, że kraje mające najwyższą gotowość do wdrożenia usług e-administracji przodują także w konkurencyjności³. Potrzeba intensyfikowania roli ICT w usługach świadczonych przez sektor publiczny może więc być traktowana jako jeden z aspektów wpływających na zdolność konkurencyjną gospodarki.

2. E-administracja a funkcjonowanie sektora publicznego

Stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w administracji publicznej oddziałuje przede wszystkim na ofertę usług świadczonych przez państwo na rzecz obywateli i przedsiębiorstw. Zasadniczą intencją wdrażania e-administracji jest umożliwienie tym uczestnikom rynku dokonywania szybszych transakcji za pomocą usług publicznych i efektywniejszych procesów komunikowania się z organizacjami sektora publicznego⁴. E-administracja jest zwykle definiowana w dwóch wymiarach. Wąskie ujęcie tego terminu wskazuje, że ideą e-administracji jest świadczenie usług publicznych przez Internet⁵. W literaturze przedmiotu wskazuje się także szerszą definicję tego pojęcia, gdzie e-administracja to zastosowanie ICT – ogólnie – w działalności organizacji publicznych. To ostatnie ujęcie pozwala na analizę sektora publicznego, odnosząc ją do wewnętrznych procesów zarządzania, ale także jego wpływu na inne podmioty gospodarcze funkcjonujące w państwie. W tym kontekście określa się, że główne cele e-administracji skupiają się na dwóch obszarach: jakości usług publicznych oraz poprawie stanu demokracji⁶. Pierwszy z nich odwołuje się przede wszystkim do wykonywanych przez państwo zadań publicznych i efektywnego wykorzystywania zasobów. Natomiast drugi nawiązuje do potrzeby intensyfikowania za pomocą Internetu aktywności obywateli w procesach podejmowania decyzji. Podsumowując, można skonstatować, że elektroniczne państwo powinno rozwijać się w kierunkach tworzenia możliwości dla e-demokracji oraz e-usług. Istotą działań określanych mianem elektronicznego państwa jest sektor publiczny, który jest⁷: otwarty i przejrzysty, przyjazny obywatelowi oraz produktywny i efektywny. Przejrzystość e-administracji odnosi się także do działań związanych z podnoszeniem interoperacyjności sektora publicznego. Pojęcie to jest związane

³ T. Białobłocki, J. Moroz, *Nowoczesne techniki informacji i komunikacji – ich rozwój i zastosowanie*, [w:] *Spoleczeństwo informacyjne. Istota, rozwój, wyzwania*, red. M. Witkowska M., K. Chola-wo-Sosnowska, Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006, s. 146.

⁴ M. Kaczorowska, *Elektroniczna administracja*, [w:] *Spoleczeństwo informacyjne*, red. J. Papińska-Kacperek, PWN, Warszawa 2008, s. 525.

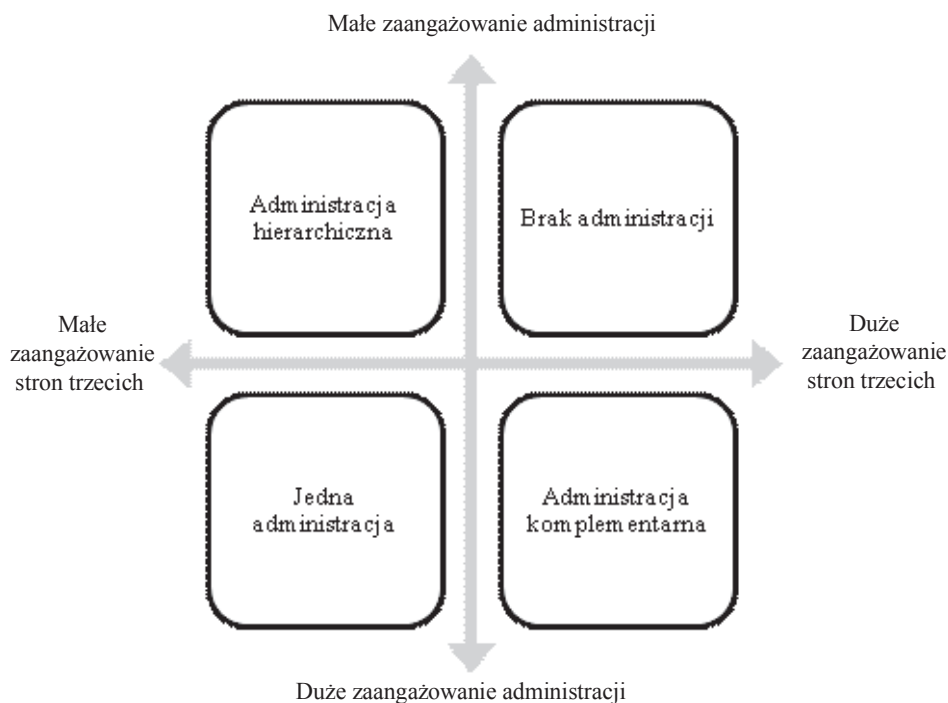
⁵ M. Sakowicz, *Zastosowanie...*, s. 78

⁶ M. Sakowicz, *The Use of ICT in Polish Local Authorities: Improving the Quality of Local Democracy and Public Services*, [w:] *Improving the quality of East and West European public services*, red. E. Löffler, M. Vintar, Ashgate, Bratislava 2004, s. 195.

⁷ Z. Stempnakowski, wyd. cyt., s. 51.

ze sprawnością administracji publicznej w wykorzystywaniu narzędzi ICT do procesów łączności i komunikacji organów ją tworzących, które mają służyć ostatecznym użytkownikom – przedsiębiorstwom i obywatelom.

Strategia rozwoju elektronicznej administracji pojawiła się wraz z zainteresowaniem rządów państw i organizacji międzynarodowych rozwojem społeczeństwa informacyjnego. W Polsce w tym zakresie obowiązują przede wszystkim dyrektywy wydane przez Komisję Unii Europejskiej oraz powstające w odpowiedzi na nie dokumenty na szczeblu centralnym i regionalnym. Współczesne projekty wskazują na cztery możliwe scenariusze dotyczące rozwoju e-administracji (rys. 1).

Rys. 1. Scenariusze instytucjonalne i techniczne w zakresie administracji elektronicznej

Źródło: Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”, *Wizje i priorytety w zakresie administracji elektronicznej w Europie. Wtyczne dla „Planu działań w zakresie administracji elektronicznej” po 2010 r. – dokument roboczy*, Opole 2009, s. 6.

Według obecnie wdrażanych strategii, stan e-administracji najlepiej określa model administracji hierarchicznej, w którym organizacje publiczne są monopolistami w wykorzystywaniu stworzonych dla własnych potrzeb systemów ICT. Pożądanym kierunkiem zmian jest utworzenie architektury określonej mianem administracji

komplementarnej⁸. Wzór ten zakłada elastyczne i modułowe podejście, dzięki któremu podmioty administracji publicznej wraz z innymi jednostkami mogą współpracować i współdzielić kwestię świadczenia usług zgodnie z zasadami pomocniczości. Innymi słowy, przedsiębiorstwa i obywatele powinni mieć możliwość współuczestniczenia w procesach świadczenia usług oferowanych przez sferę publiczną państwa drogą elektroniczną.

Zmiany i rozwój problematyki elektronicznej administracji są bezpośrednio powiązane z procesami przeobrażania się priorytetów określonych w polityce dotyczącej administracji publicznej. Pierwszym motywem wykorzystania ICT w działaniu sektora publicznego była wydajność, drugim – efektywność. Ostatecznie określony cel zawiera się w dobrym rządzeniu i zaleceniach tworzenia większej wartości dla obywateli przez maksymalizację korzyści⁹. Ocenia się, że korzyści te powinny obejmować m.in.¹⁰: podwyższenie jakości i podaży informacji, skrócenie czasu realizacji zadań publicznych, zmniejszenie uciążliwości administracyjnych, zwiększenie jakości usług. Dodatkowo wdrażanie ICT w sektorze publicznym może mieć także wpływ na przeobrażenia instytucji państwa¹¹. Współcześnie autorzy projektów określają te wszystkie procesy mianem budowania wartości publicznej.

3. E-administracja, produktywność gospodarki a wartość publiczna

Administracja publiczna powinna wspomagać krajową gospodarkę i pełnić niejako funkcję katalizatora w trzech obszarach podejmowanej działalności: pobudzać do zmian, wspierać krajową rywalizację, stymulować innowacje¹². Zmiany, poszukiwanie lepszych i innowacyjnych rozwiązań wpływających na sposoby alokacji czynników produkcyjnych mogą kształtować produktywność gospodarki. Niezależnie od tych procesów, wśród zasobów państwa coraz większą rolę odgrywają te, które wiążą się z infrastrukturą i jej ciągłym rozwojem w zakresie wykorzystywanych technologii. W ramach tej koncepcji zawiera się również sektor publiczny – innowacyjny i wykorzystujący nowoczesne narzędzia do świadczenia usług na rzecz przedsiębiorstw oraz obywateli. Innymi słowy – elektroniczna administracja zachęcająca do prostszych i szybszych rozwiązań, ułatwiająca współpracę wszystkim uczestnikom rynku, obniżająca koszty transakcji, a co się z powyższymi wiąże – produktywna.

⁸ Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”, *Wizje i priorytety w zakresie administracji elektronicznej w Europie. Wytoczne dla „Planu działań w zakresie administracji elektronicznej” po 2010 r. – dokument roboczy*, Opole 2009, s. 6.

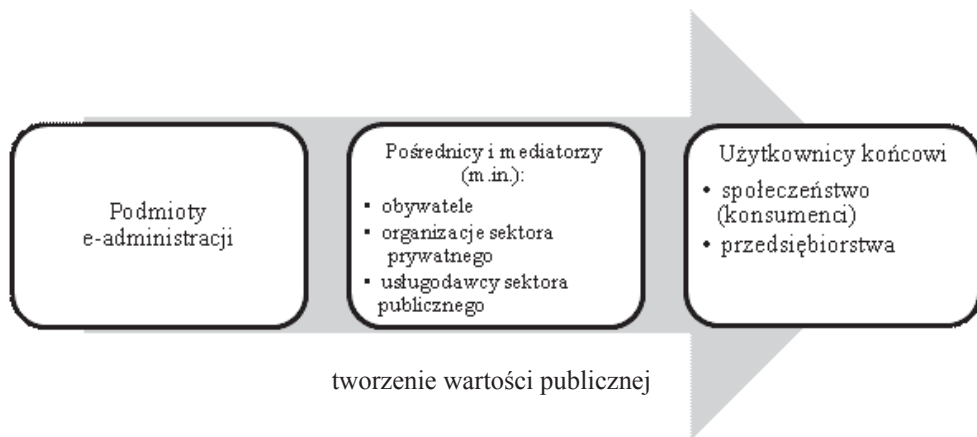
⁹ Tamże, s. 4.

¹⁰ M. Sakowicz, *Zastosowanie...*, s. 101.

¹¹ Tamże, s. 77.

¹² M.E. Porter, *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001, s. 196.

Produktywność jest definiowana jako wartość produkcji wytworzona przez jednostkę zasobu pracy lub kapitału, która zależy od jakości i cech danego produktu¹³. Współcześnie teoria ekonomii wskazuje, że w długim okresie kluczowym źródłem wzrostu gospodarczego (precyzowanego jako przyrost produktu przypadającego na jednego mieszkańca) jest rozwój technologii skutkujący wzrostem krańcowej produktywności zasobów¹⁴. Stąd rozwój e-administracji może być zdecydowanie postrzegany jako jeden ze sposobów wspierania produktywności gospodarki państwa. Produktywność jest często utożsamiana z konkurencyjnością, bezpośrednio bowiem przekłada się na wzrost poziomu życia obywateli¹⁵. Niemniej jednak pojęcia te nie powinny być stosowane zamiennie, a produktywność powinna być definiowana jako jeden z czynników świadczących o zdolności konkurencyjnej gospodarki. Uwzględniając aspekt społeczno-ekonomiczny, można skonstatować, że produktywność to także mentalność postępu, przejawiająca się w przedsięwzięciach, które mają na celu podnoszenie efektywności działania podmiotów gospodarczych¹⁶. W tym względzie priorytetową rolę odgrywa polityka państwa ukierunkowana na realizację strategii związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego.

Rys. 2. Wizja elektronicznej administracji

Źródło: Europejskie Regionalne Stowarzyszenie Społeczeństwa Informacyjnego, *Podręcznik dobrych praktyk regionalnych – e-administracja*, Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”, Tarnów 2007, s. 36.

¹³ E. Jagiełło, *Strategiczne budowanie konkurencyjności gospodarki*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa 2008, s. 33.

¹⁴ Instytut Badań Strukturalnych, *Źródła i perspektywy wzrostu produktywności w Polsce*, Warszawa 2006, s. 8.

¹⁵ M. Olczyk, *Konkurencyjność. Teoria i praktyka*, Wyd. Fachowe CeDeWu, Warszawa 2008, s. 18.

¹⁶ H. Adamkiewicz-Drwiłło, *Konkurencyjność przedsiębiorstw w świetle uwarunkowań społecznej gospodarki*, Wyd. „Dom Organizatora”, Toruń 2010, s. 127.

W ramach projektów dotyczących rozwoju elektronicznej administracji jako jednej jej zamierzeń wskazuje się tworzenie przez podmioty administracji wartości publicznejna rzecz obywateli i przedsiębiorstw przez udział w tym procesie różnego rodzaju pośredników i mediatorów (rys. 2).

Omawiana wartość publiczna to wartość wspólna dla wszystkich uczestników rynku – a szczególnie użytkowników końcowych: obywateli, przedsiębiorstw oraz organizacji grup nieformalnych. Stanowi ona wynik decyzji dotyczących alokacji zasobów podejmowanych przez wszystkie podmioty funkcjonujące w społeczeństwie jako całości. Optymalizacja polega na maksymalizacji korzyści, jakie można uzyskać z procesów współdzielenia zasobów przez wszystkich interesariuszy w państwie, przez administrację¹⁷. Sektor publiczny powinien odgrywać służebną rolę wobec pozostałych podmiotów rynkowych, a procesy i sposoby wytwarzania usług publicznych drogą elektroniczną mają za zadanie upraszczać komunikację i kooperację. Koncepcja ta ukazuje elektroniczną administrację jako czynnik świadczący o skuteczniejszym administrowaniu, będący zamysłem politycznym, który obejmuje cele społeczno-gospodarcze¹⁸. Tworzenie wartości publicznej odbywające się przez optymalizację decyzji dotyczących podziału zasobów także przekłada się na produktywność gospodarki.

E-administracja powinna reagować na potrzeby zgłaszane przez obywateli oraz przedsiębiorstwa pod względem efektywności, oszczędności, ale także w ramach większej konkurencyjności¹⁹. Z tego względu świadczenie usług publicznych drogą elektroniczną może skutecznie wspomagać procesy tworzenia wartości publicznej, poprawy innowacyjności i zwiększania produktywności państwa, a tym samym przekładać się na jego konkurencyjność.

4. ICT w administracji publicznej a zdolność konkurencyjna kraju

Konkurencyjność gospodarki może być rozpatrywana w dwóch podstawowych aspektach²⁰:

- 1) konkurencyjności czynnikowej – rozumianej jako zdolność konkurencyjna,
- 2) konkurencyjności wynikowej – przekładającej się na pozycję konkurencyjną.

Współcześnie coraz częściej wykorzystywanym podejściem w badaniu konkurencyjności w skali makro jest podejście mieszane, czyli czynnikowo-wynikowe. Łączy ono w sobie obydwie wymienione koncepcje, biorąc pod uwagę potencjał gospodarczy i osiągniętą pozycję konkurencyjną oraz czynniki, które decydują o tym

¹⁷ M. Botterman, J. Millard, *Value for citizens: A vision of public governance in 2020. Raport dla Komisji Europejskiej*, Dyrekcja Generalna Społeczeństwo Informacyjne i Media, Bruksela 2009, s. 101.

¹⁸ Tamże, s. 101.

¹⁹ C. Centeno, R. van Bavel, J.C. Burgelman, *E-administracja w UE w nadchodzącej dekadzie: wizja i kluczowe wyzwania*, Dyrekcja Generalna Wspólne Centrum Badawcze, Instytut Perspektywicznych Badań Technologicznych, Sewilla 2004, s. 11-20.

²⁰ H. Adamkiewicz-Drwiłło, wyd. cyt., s. 100.

potencjale, związane ze zdolnością konkurencyjną²¹. Ocenia się, że definicje tego typu mają kompletny i najpełniejszy charakter. Na potrzeby niniejszego opracowania dalsza analiza dotyczy tylko definicji czynnikowej konkurencyjności.

Zdolność konkurencyjna stanowi ocenę potencjału rozwojowego państwa odnoszącego się do jakości funkcjonujących w nim instytucji i zarządzania oraz umiejętności skutecznej realizacji strategii rozwoju²². Instytucje rozumiane jako normy i reguły podejmowanej przez podmioty gospodarcze gry rynkowej wpływają na politykę państwa w zakresie podejmowanych przez nie decyzji o alokacji dostępnych czynników produkcji. Stąd biorąc pod uwagę zachodzące w skali ponadnarodowej procesy globalizacji, zdolność konkurencyjna państwa powinna być identyfikowana z wysoką jakością tworzonych przez nie instytucji²³. Realizacja koncepcji rozwoju społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy spowodowała, że coraz większe znaczenie jest przypisywane nowoczesnym technologiom, które także mogą wpływać na przeobrażenia współczesnych instytucji. Dzieje się tak dlatego, że determinują one wszelkie przepływy, sposoby gromadzenia i przetwarzania informacji istotne z punktu widzenia procesów podejmowania decyzji przez podmioty rynkowe²⁴. Innowacyjność gospodarki w tym zakresie wpływa także na zdolność konkurencyjną gospodarki rozumianą jako zdolność do wypracowania efektywności technologicznej w świecie ewoluujących technologii²⁵. Należy pamiętać również o tym, że obecność wielu interesariuszy w państwie powoduje, że konkurencyjność gospodarki może mieć charakter interaktywny²⁶. To oznacza, że wszyscy obywatele i przedsiębiorstwa nie tylko pobierają informacje płynące z otoczenia instytucjonalnego, ale również reagują na nie. Konkludując, można stwierdzić, że zdolność konkurencyjna zależy od dość zróżnicowanego koszyka czynników. Dodatkowo należy pamiętać także o tym, że o zwiększaniu się zdolności konkurencyjnej gospodarki świadczą stałe procesy innowacji oraz wzmocnienia i ulepszania tych czynników, które o niej decydują²⁷. Z tego względu wzrost zdolności konkurencyjnej gospodarki

²¹ M. Rodło, *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki. Uwagi na temat definicji, czynników i miar*, [w:] *Czynniki i miary międzynarodowej konkurencyjności gospodarek w kontekście globalizacji – wstępne wyniki badań*, red. W. Bienkowski, Prace i Materiały nr 284, Instytut Gospodarki Światowej, Warszawa 2008, s. 5.

²² J. Bossak, *Konkurencyjność gospodarki Polski a proces integracji europejskiej i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy*, [w:] *Konkurencyjność Polski w procesie pogłębiania integracji europejskiej i budowy gospodarki opartej na wiedzy*, red. T. Michalski, K. Piech, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008, s. 551.

²³ J. Bossak, wyd. cyt., s. 550.

²⁴ J. Bossak, *Instytucje, rynki i konkurencja we współczesnym świecie*, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008, s. 39.

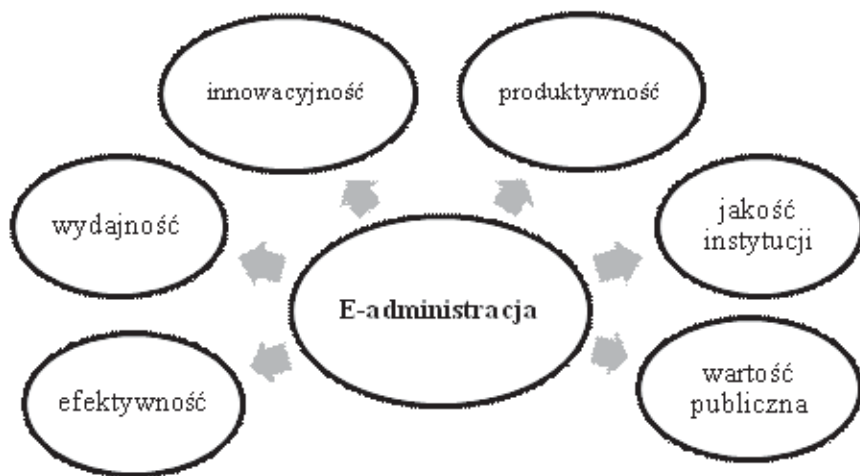
²⁵ M. Olczyk, wyd. cyt., s. 19, za: J. Fagerberg, *International competitiveness*, "The Economical Journal" 1988, nr 391, s. 370-371.

²⁶ E. Jagiełło, *Strategiczne budowanie konkurencyjności gospodarki*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa, 2008, s. 32.

²⁷ M. Rodło, wyd. cyt., s. 6.

jest procesem, który powinien odnosić się do wielowymiarowej przestrzeni ekonomicznej²⁸. Obserwowalnymi czynnikami zmian w zakresie konkurencyjności są wyniki osiągnięte w zakresie innowacyjności i produktywności możliwe do przeniesienia również na ogólny wzrost dobrobytu społecznego.

W koncepcjach konkurencyjności czynnikowej państw stworzonych i opisanych przez organizacje międzynarodowe²⁹ jednym z podstawowych filarów jest administracja publiczna. Ocenia się, że działalność organizacji publicznych i ich wpływ na współczesne instytucje przyczynia się bezpośrednio do wzrostu zdolności konkurencyjnej państwa. W myśl niniejszego opracowania jedną z dróg poprawy skuteczności i efektywności funkcjonowania administracji publicznej jest stosowanie na szeroką skalę technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Stąd można ocenić, że e-administracja, realizując kluczowe wizje i strategie określone w odpowiednich dokumentach, wpływa na czynniki, które z kolei mogą świadczyć o zdolności konkurencyjnej kraju (rys. 3).

Rys. 3. E-administracja a zdolność konkurencyjna gospodarki

Źródło: opracowanie własne.

Poprzez świadczenie usług drogą elektroniczną administracja publiczna wspomaga efektywność i wydajność w zakresie wykorzystywania dostępnych na rynku czynników produkcyjnych. Rozwój problematyki związanej z interoperacyjnością administracji oraz rozwojem e-usług publicznych zdecydowanie wpływa na innowacyjność całej gospodarki. Te wszystkie czynniki mogą znajdować swoje odzwierciedlenie z kolei w produktywności zasobów pracy i kapitału będących w posiadaniu

²⁸ E. Jagiełło, wyd. cyt., s. 33.

²⁹ M.in. Światowe Forum Ekonomiczne, Instytut Zarządzania w Lozannie.

danego państwa. Kolejny aspekt stanowi wpływ e-administracji na przeobrażenia instytucji państwa w celu podnoszenia ich jakości i ciągłego doskonalenia. Maksymalizacja korzyści wszystkich uczestników rynku przez działalność podmiotów e-administracji, prowadząca do ogólnego tworzenia wartości publicznej, w powiązaniu z produktywnością i dobrobytem społecznym także sprzyja zwiększaniu zdolności konkurencyjnej gospodarki.

5. Podsumowanie

W realiach globalnej konkurencji zdolność konkurencyjna kraju jest odnoszona do produktywności, wysokiej jakości instytucji i efektywności podmiotów gospodarczych w nim funkcjonujących. Dotyczy ona bezpośrednio tworzenia sytuacji korzystnych dla działalności przedsiębiorstw i obywateli w kontekście poszukiwania rozwiązań innowacyjnych we wszystkich sferach społeczno-gospodarczych. Z tego względu zdolność konkurencyjna państwa mierzona jest za pomocą wskaźników określających produktywność oraz sprawność w zakresie wykorzystywania czynników wytwórczych w procesach produkcji dóbr i świadczenia usług.

Procesy wdrażania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w administracji publicznej państwa są jednym z narzędzi rozwoju gospodarki państwa. Mogą one świadczyć o zwiększaniu efektywności i poprawie produktywności zasobów danego kraju oraz tworzyć wartość publiczną dla wszystkich podmiotów prowadzących w nim działalność. Wzmacnianie i poszerzanie roli elektronicznej administracji może więc być traktowane jako jedna z determinant kształtujących zdolność konkurencyjną gospodarki.

Literatura

- Adamkiewicz-Drwiłło H., *Konkurencyjność przedsiębiorstw w świetle uwarunkowań współczesnej gospodarki*, Wyd. „Dom Organizatora”, Toruń 2010.
- Białobłocki T., Moroz J., *Nowoczesne techniki informacji i komunikacji – ich rozwój i zastosowanie*, [w:] *Spółczesność informacyjna. Istota, rozwój, wyzwania*, red. M. Witkowska, K. Cholawo-Sonowska, Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006.
- Bossak J., *Instytucje, rynki i konkurencja we współczesnym świecie*, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008.
- Bossak J., *Konkurencyjność gospodarki Polski a proces integracji europejskiej i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy*, [w:] *Konkurencyjność Polski w procesie pogłębiania integracji europejskiej i budowy gospodarki opartej na wiedzy*, red. T. Michalski, K. Piech, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008.
- Botterman M., Millard J., *Value for citizens: A vision of public governance in 2020. Raport dla Komisji Europejskiej*, Dyrekcja Generalna SliM, Bruksela 2009.

- Centeno C., Bavel R., Burgelman J.C., *E-administracja w UE w nadchodzącej dekadzie: wizja i kluczowe wyzwania*, Dyrekcja Generalna Wspólne Centrum Badawcze, Instytut Perspektywicznych Badań Technologicznych, Sewilla 2004.
- Instytut Badań Strukturalnych, *Źródła i perspektywy wzrostu produktywności w Polsce*, Warszawa 2006.
- Jagiello E., *Strategiczne budowanie konkurencyjności gospodarki*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa 2008.
- Kaczorowska M., *Elektroniczna administracja*, [w:] *Spółczesność informacyjna*, red. J. Papińska-Kacperk, PWN, Warszawa 2008.
- Olczyk M., *Konkurencyjność. Teoria i praktyka.*, Wyd. Fachowe CeDeWu, Warszawa 2008.
- Porter M.E., *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001.
- Rodło M., *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki. Uwagi na temat definicji, czynników i miar*, [w:] *Czynniki i miary międzynarodowej konkurencyjności gospodarek w kontekście globalizacji – wstępne wyniki badań*, red. W. Bieńkowski, Prace i Materiały nr 284, Instytut Gospodarki Światowej, Warszawa 2008.
- Sakowicz M., *The Use of ICT in Polish Local Authorities: Improving the Quality of Local Democracy and Public Services*, [w:] *Improving the quality of East and West European public services*, red. E. Löffler, M. Vintar, Ashgate, Bratislava 2004.
- Sakowicz M., *Zastosowanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych w rządzeniu i zarządzaniu administracją publiczną*, [w:] *Administracja publiczna na progu XXI wieku. Wyzwania i oczekiwania*, red. J. Osiński, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008.
- Stempnakowski Z., *Administracja elektroniczna*, [w:] *Spółczesność informacyjna – problemy rozwoju*, red. A. Szewczyk, Difin, Warszawa 2007.
- Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”, *Wizje i priorytety w zakresie administracji elektronicznej w Europie. Wytyczne dla „Planu działań w zakresie administracji elektronicznej” po 2010 r. – dokument roboczy*, Opole 2009.

E-GOVERNMENT AND COMPETITIVE ABILITY OF THE ECONOMY

Summary: The subject of this publication is the issue concerning the relationship between e-government and competitiveness of the economy. The aim is to show the role of public sector organizations which providing their services electronically can improve productivity of the economy, and thus shape the competitive ability of the state. A key aspect in this regard is the analysis of the relationship between the services in question and the international economic competitiveness.

Keywords: e-government, public sector, productivity, international competitiveness of the economy.